

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 1. desember 2017
Journalnr. 288/ Vår ref: TLH/TBP

Høringsuttalelse fra Norsk psykologforening til NOU 2017: 8 Særdomstoler på nye områder?

Psykologforeningen uttaler seg her om spørsmål som berører sakkyndige psykologer, og de faglige, lønns- og arbeidsmessige og samfunnsmessige konsekvenser som følger av forslagene. Vi uttaler oss *ikke* om hvorvidt Utlendingsnemndas oppgaver bør overtas av en forvaltningsdomstol.

NOU 2017:8 konkluderer med at det bør høre under tingrettene å avgjøre både foreldretvister etter barneloven, og saker om tvang etter barnevernsloven i første instans. Den framholder at sakene bør behandles i et sterkt fagmiljø, og foreslår at bare noen av tingrettene behandler disse sakene. Utvalgets flertall går inn for obligatorisk opplæring blant dommere som skal dømme i slike saker.

1. Faglige og samfunnsmessige konsekvenser

- **Vi mener at de endringer som blir foreslått, synes viktige og relevante.**
- **En dom i tingretten vil være et riktigere nivå ut fra alvoret i barnevernssakene, enn et vedtak i fylkesnemnda.**
- **Det er en stor belastning for de involverte parter (foreldre og barn) med en såkalt «dobbeltporet behandling».**
- **Å forenkle saksbehandlingen vil være et gode for de barn og familier det gjelder, og kan gjøre behandlingen av «dobbeltporsakene» mer smidig.**
- **Det er tungtveiende argumenter for den reform som foreslås både relatert til befolkningens tillit til rettssystemet og til den enkelte involverte part.**
- **det kan bidra til å styrke tilliten til de beslutninger som fattes at det er domstolene som dømmer i første instans.**
- **Det er positivt og viktig at den nye ordningen medfører at disse barne- og familiesakene vil bli behandlet av dommere med en særlig opplæring.**

Vi er usikre på hvilket empirisk grunnlag forslaget til reformen bygger på, men ser at Særdomstolsutvalget argumenterer for reformen med at domstolene har stor tillit i befolkningen. Det både må og skal være et skille mellom forvaltningens virksomhet og dømmende virksomhet. Å flytte behandling av barnevernssakene fra fylkesnemnd til tingretten vil kunne gi behandlingen større tillit hos publikum.

Det framheves videre at «dobbeltsporsakene», samtidige barnevernssaker og familietvister, er særlig utfordrende å koordinere mellom to ulike systemer.

Usikkerheten blir unødvendig lang for både voksne og barn når de er avhengige av beslutninger og dommer i ulike organer som ikke er koordinert med hverandre, verken hva gjelder saksbehandling eller løsning og dom.

Det kan for mange være vanskelig å skille mellom barneverntjenesten og fylkesnemndene. For majoriteten av befolkningen vil det nå bli tydeligere hvilken legitimitet som knyttes til avgjørelsen, fordi det er retten som fatter vedtak, og ikke et forvaltningsorgan. Alvoret i sakene og den avgjørende inngripen i enkeltmenneskets tilværelse blir understreket.

Selv om Psykologforeningen i all hovedsak er positive til reformen, vil vi allikevel peke på at det foreligger få systematiske undersøkelser av faktorer som argumentene for reformen bygger på.

2. Lønns- og arbeidsforhold for sakkyndige psykologer

- **Utredningens forslag vil føre til en positiv endring av sakkyndige psykologers rolle i barnevernsammenhenger.**
- **Psykologforeningen mener sakkyndighetspraksis som regel bør utøves etter rettens oppnevning og være uhildet og ikke heftet til noen av partene.**
- **Psykologforeningen er positiv til at det opprettes større tingretter som naturlig nok vil bety et potensial for sterkere fagmiljøer.**
- **Psykologforeningen går inn for at Barnesakkyndig kommisjon (BSK) også bør vurdere sakkyndige utredninger i familietvister. En slik ordning krever betydelig utvidelse av Barnesakkyndig kommisjon**
- **Vi støtter at Psykologforeningen ikke lenger administrerer listen over barnefaglige sakkyndige.**
- **Vi mener at den beste løsningen vil være at det opprettes et nasjonalt kunnskapssenter.**

Det er i dag relativt sjelden at fylkesnemndene oppnevner sakkyndige. Sakkyndige blir oftest engasjert av barnevernet som et ledd i barnevernets utredning for å opplyse saken, noe barneverntjenesten har plikt til. Det har vært innvendt at denne praksisen kan være problematisk, fordi barnevernet også er part i saken og ofte vil bruke den sakkyndige utredningen i sin saksfremstilling for fylkesnemnden og retten.

I noen saker er sakkyndige først oppnevnt i ankebehandlingen av saken i tingretten, altså etter at vedtak om omsorgsovertakelse allerede er fattet av fylkesnemnda. Det kan være uheldig. Ved flytting av barnevernssaker til Tingretten, vil Tingretten være nøytral førsteinstans, og oppnevne sakkyndige i de fleste saker.

Ordningen med at psykologer oppnevnes i fylkesnemndene som fast fagkyndig medlem i 4 år av gangen, vil nå opphøre. I rettssystemet oppnevnes man for en

sak av gangen. Om dette – isolert sett - får konsekvenser for rekrutteringen av psykologer til slike oppdrag er vanskelig å si noe sikkert om.

M.h.t avlønning av fagkyndige meddommere er det i dag en forskjell mellom fylkesnemnd og tingrett. Fagkyndige medlemmer som er selvstendig næringsdrivende er i Fylkesnemnda lønnet med 796 kroner i timen mens fagkyndige meddommere i rettssystemet får vanlig salær, for tiden 1020 kroner i timen. Ansatte psykologspesialister får dekket tapt arbeidsfortjeneste i begge instanser. Den høyere salærsatsen i rettssystemet vil trolig kunne gjøre det mer attraktivt for psykologer å være fagkyndig meddommer. Ved en reform vil dette gjelde både i saker etter barnevernslov og familietvister.

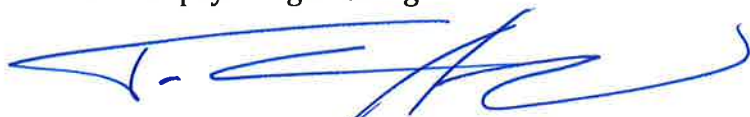
For både familietvister og barnevernssaker foreslås det at det bare er et utvalg tingretter som skal behandle disse. Dette vil medføre at noen tingretter, sannsynligvis de minste, ikke lenger vil behandle familietvister og barnevernssaker. For sakkyndige som nå tjenestegjør i disse tingrettene, vil oppdragene falle vekk og enkelte sakkyndige vil få lengre reisevei til Tingrettens behandling av saken. Det kan medføre at psykologer som ikke bor i nærheten av større tingretter, i mindre grad vil påta seg sakkyndige oppdrag. Dette kan virke sentraliserende. Vi minner om våre innspill knyttet til endringene i salærforskriften, og de implikasjonene vi mener de kan ha for rekruttering av sakkyndige. Vi ser det som særlig relevant at det bare gis halv sats for reisevei.

På den annen side - større tingretter kan gi fagmiljøer og omforente behandlingsmåter, og dermed friste flere psykologer til sakkyndigarbeid.

Men - en ny ordning krever betydelig utvidelse av Barnesakkyndig kommisjon, anslagsvis med en kostnadsramme på minst 7,7 millioner. Dersom flere sakkyndige psykologer blir engasjerte i kvalitetskontroll, vil færre sakkyndige psykologer kunne ta oppdrag som sakkyndige. De sakkyndige utredningene vil, om de skal skrives for en slik kommisjon, også kunne bli noe dyrere for oppdragsgiver.

Vi støtter altså at Psykologforeningen ikke lenger administrerer listen over barnefaglige sakkyndige, men understreker betydningen av at både utdanningen og listen bevarer sitt faglige tyngdepunkt. Alle ordninger (at utdanningen underlegges/gjennomføres av Psykologforeningen, BUFDIR, DA, BSK eller et eksisterende fagmiljø) har vesentlige styrker og svakheter, men listen bør bli ivaretatt av et nasjonalt kunnskapssenter.

Vennlig hilsen
Norsk psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President